ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

25. října 2007 *

Ve věci C-334/04,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 30. července 2004,

Komise Evropských společenství, zastoupená M. Patakia a M. van Beekem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Řecké republice, zastoupené E. Skandalou, jako zmocněnkyní, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: řečtina.

podporované:

Španělským královstvím, zastoupeným N. Díaz Abad, jako zmocněnkyní, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Francouzskou republikou, zastoupenou G. de Berguesem a C. Jurgensen-Mercier, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Portugalskou republikou, zastoupenou L. Fernandesem a M. Lois, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Finskou republikou, zastoupenou T. Pynnä, jako zmocněnkyní, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejšími účastníky řízení,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, L. Bay Larsen, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris (zpravodaj) a J. Klučka, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. června 2006,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 14. září 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Řecká republika tím, že

— označila jako zvláště chráněné oblasti (dále jen „ZCHO") území, jejichž počet a celková rozloha jsou zjevně menší než počet a celková rozloha území, která splňují podmínky pro označení jako ZCHO ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. L 103, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 98), ve znění zejména směrnice Komise 97/49/ES ze dne 29. července 1997 (Úř. věst. L 223, s. 9; Zvl. vyd. 15/03, s. 344, dále jen „směrnice 79/409"),

— vymezila ZCHO s rozlohou, která je zjevně menší než rozloha odpovídajících území v Inventory of Important Bird Areas in the European Community (Seznam oblastí důležitých pro ptactvo v Evropském společenství), zveřejněném v roce 2000 (dále jen „IBA 2000"), která splňují podmínky pro označení jako ZCHO,

— nevymezila ZCHO pro četné druhy ptáků uvedené v příloze I směrnice 79/409 nebo označila jako ZCHO oblasti, ve kterých nejsou tyto druhy dostatečně zastoupeny,

— nevymezila ZCHO pro četné stěhovavé druhy nebo označila jako ZCHO oblasti, ve kterých nejsou tyto druhy dostatečně zastoupeny,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409.

Právní rámec

2 Devátý bod odůvodnění směrnice 79/409 uvádí:

„[V]zhledem k tomu, že zachování, udržování nebo obnova dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť jsou pro ochranu všech druhů ptáků nezbytné; že některé druhy ptáků by měly být předmětem zvláštních opatření chránících jejich stanoviště, aby v rámci jejich areálů rozšíření bylo zajištěno jejich přežití a rozmnožování; že taková opatření také musí brát v úvahu stěhovavé druhy a musí být koordinována s ohledem na vytvoření komplexního celku."

3 Článek 1 odst. 1 směrnice 79/409 stanoví:

„Tato směrnice se týká ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva. Zahrnuje ochranu, regulování těchto druhů a péči o ně a stanoví pravidla pro jejich využívání."

4 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace."

5 Článek 4 odst. 1, 2 a 3 uvedené směrnice zní následovně:

„1. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření.

V této souvislosti musí být brány v úvahu:

a) druhy ohrožené vyhubením;

b) druhy citlivé vůči specifickým změnám na jejich stanovišti;

c) druhy pokládané za vzácné s ohledem na málo početné populace nebo prostorově omezené místní rozšíření;

d) ostatní druhy vyžadující zvláštní pozornost z důvodů specifického charakteru jejich stanoviště.

Trendy a kolísání početnosti populací musí být zohledněny jako podklady pro hodnocení.

Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti určené pro ochranu těchto druhů, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje.

2. Členské státy přijmou obdobná opatření pro pravidelně se vyskytující stěhovavé druhy, které nejsou uvedeny v příloze I, přičemž vezmou v úvahu potřebu jejich ochrany na moři a na pevnině v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje, pokud jde o zimoviště, místa zastávek na jejich tahových cestách, místa, kde se tažné druhy rozmnožují a pelichají. V této souvislosti věnují členské státy zvláštní pozornost ochraně mokřadů, a zejména mokřadů mezinárodního významu.

3. Členské státy zašlou Komisi veškeré příslušné informace, aby mohla vyvinout odpovídající iniciativu s ohledem na koordinaci nezbytnou k tomu, aby území uvedená v odstavci 1 a 2 vytvořila souvislý celek, který by splňoval požadavky těchto druhů na moři i na pevnině v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje."

Postup před zahájením soudního řízení

6 Podle Komise Řecká republika v roce 2001 neoznačila jako ZCHO všechny oblasti důležité pro ochranu ptactva vymezené v IBA 2000. Tento seznam vymezuje na základě ornitologických kritérií, která definuje a vysvětluje, 186 území důležitých pro ochranu ptactva o celkové rozloze přibližně 3 320 027 ha – což představuje 25,2 % vnitrostátního území – která musí být označena jako ZCHO ve smyslu směrnice 79/409.

7 Dne 11. listopadu 2001 zaslaly řecké orgány Komisi seznam návrhů, který se týkal vytvoření nových ZCHO, rozšíření stávajících ZCHO a zrušení ZCHO, které měly být nadále zahrnuty do nových ZCHO. Vzhledem k tomu, že tyto návrhy nedoprovázely ani geografické údaje, zejména ohledně rozlohy, ani technické informace nezbytné k tomu, aby se ukončilo označování lokalit jako ZCHO, jak to vyžaduje čl. 4 odst. 3 směrnice 79/409, měla Komise za to, že Řecká republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 této směrnice a zaslala jí dne 21. prosince 2001 výzvu dopisem.

8 V odpovědi na výzvu dopisem ze dne 25. března 2002 řecká vláda částečně zpochybnila metodu a kritéria použitá pro vypracování IBA 2000 a informovala Komisi o obtížích, na které narazila při označení některých oblastí tohoto seznamu jako ZCHO. Následně se řecké orgány zavázaly zaslat Komisi seznam přibližně 40 nových lokalit, které zamýšlely označit jako ZCHO.

9 Dopisem ze dne 30. září 2002 zaslaly řecké orgány kartografické a technické informace doplňující označení oblastí, které jsou obsaženy v seznamu zaslaném dne 11. října 2001, jako ZCHO. Na základě těchto informací Komise konstatovala, že Řecká republika vymezila 110 ZCHO o rozloze 811 236 ha. Vzhledem k tomu, že neobdržela doplňující informace týkající se vymezení dalších ZCHO, zaslala Komise dne 19. prosince 2002 odůvodněné stanovisko, ve kterém tento členský stát vyzvala k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby vyhověl tomuto stanovisku ve lhůtě dvou měsíců.

10 Ve své první odpovědi na odůvodněné stanovisko poskytly řecké orgány dne 20. února 2003 technické a kartografické informace týkající se 51 lokalit a navrhly u 10 z nich změnu jejich hranic.

11 Poté, co se seznámila s touto odpovědí, jakož i s doplňujícími odpověďmi zaslanými řeckými orgány 5. května a 2. prosince 2003, podala Komise, která usoudila, že situace zůstala neuspokojivá, projednávanou žalobu.

12 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 10. prosince 2004 bylo Španělskému království, Francouzské republice, Portugalské republice a Finské republice povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Řecké republiky.

K žalobě

K první a druhé výtce, vycházejícím z označení jako ZCHO území, jejichž počet a celková rozloha jsou zjevně menší než počet a celková rozloha území, která splňují podmínky pro označení jako ZCHO ve smyslu směrnice 79/409, a z vymezení ZCHO o rozloze zjevně menší, než jsou odpovídající území uvedená v IBA 2000

13 Úvodem je třeba poznamenat, že je namístě zkoumat dvě první výtky Komise jako jedinou výtku vycházející z neoznačení a z nedostatečného označení jako ZCHO území uvedených v IBA 2000.

Argumentace účastníků řízení

14 Komise tvrdí, že Řecká republika neoznačila 45 oblastí důležitých pro ochranu ptactva a označila jen částečně 141 těchto oblastí, které splňují podmínky pro označení jako ZCHO ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 79/409. Tyto oblasti tvoří 151 ZCHO, které nebyly předmětem žádného závazného právního aktu, jelikož Komisi nebyla oznámena žádná společná vyhláška ministra životního prostředí, územního plánování a veřejných prací a ministra zemědělství. Navíc doplňuje, že toto vymezení pokrývá rozlohu 1 360 069 ha, která představuje pouze 40 % celkové rozlohy 186 oblastí důležitých pro ochranu ptactva zapsaných v IBA 2000.

15 Konečně Komise zdůrazňuje, že konstatování, že oblasti důležité pro ochranu ptactva uvedené v IBA 2000 byly označeny jen částečně, se týká konkrétně mokřad uvedených v čl. 4 odst. 2 směrnice 79/409 a zejména mokřad s mezinárodním významem, tak jak jsou vymezeny v Úmluvě o mokřadech majících mezinárodní význam, zejména jako přírodní stanoviště vodního ptactva, uzavřené dne 2. února 1971 v Ramsar (dále jen „Ramsarská úmluva").

16 Řecká vláda připouští, že 45 oblastí důležitých pro ochranu ptactva zapsaných v IBA 2000 nebylo označeno jako ZCHO a bude zkoumáno v rámci „Programu nového přezkumu 69 lokalit důležitých pro ptactvo s ohledem na jejich označení jako ZCHO pro ptactvo. Vypracování akčních plánů pro ochranu prioritních druhů" ze dne 11. února 2004 (dále jen „program nového přezkumu").

17 Navíc uvedená vláda zdůrazňuje, že označení 151 ZCHO bylo uskutečněno na základě nejnovějších ornitologických údajů, jak byly definovány příslušnými řeckými orgány a zvláštním meziministerským výborem, s účastí Elliniki Ornithologiki Etaireia (řecká ornitologická společnost, dále jen „EOE").

18 Konečně, pokud jde o mokřady, má řecká vláda za to, že všechny mokřady, které jsou důležité pro ochranu ptactva, byly označeny jako ZCHO. Pokud jde zejména o mokřady mající mezinárodní význam, upřesňuje, že s výjimkou mokřadů v deltě Nestou a Vistonida, jsou uvedené oblasti označeny jako ZCHO pro více než 85 % jejich rozlohy. Mořské hladiny spadající pod mokřady definované v Ramsarské úmluvě byly rovněž zahrnuty do ZCHO. Rozlohy ZCHO se liší od rozloh oblastí definovaných v této úmluvě, protože některé z těchto oblastí nemají ornitologický význam, který by umožnil označit je jako ZCHO.

19 Na závěr má řecká vláda za to, že ačkoliv počet a rozloha území, která byla označena jako ZCHO, je menší než počet a rozloha oblastí důležitých pro ochranu ptactva zapsaných v IBA 2000, takové označení zjevně nezaostává za uvedeným seznamem, jelikož tím, že vymezila 151 ZCHO, označila 141 z 186 oblastí důležitých pro ochranu ptactva zapsaných v uvedeném seznamu, což představuje procento vyšší než polovina uvedených oblastí.

20 Podle španělské vlády vykazuje IBA 2000 nedostatky zejména v rozsahu, v němž vypracování daného seznamu nepodléhalo kontrole ze strany žádného veřejnoprávního orgánu příslušného v oblasti životního prostředí, jejímž cílem by bylo zajištění přesnosti a správnosti těchto údajů, a v důsledku toho není možné přiznat mu stejnou hodnotu jako *Inventory of Important Bird Areas in the European Community* zveřejněnému v roce 1989 (dále jen „IBA 89“).

21 Francouzská vláda tvrdí, že IBA 2000 představuje užitečnou referenci, ale nestačí k označení oblastí, které jsou uvedeny v tomto seznamu, jako ZCHO ve smyslu směrnice 79/409 a že tato směrnice nestanoví kritéria určení ZCHO vyjádřená celkovou rozlohou nebo procentním podílem.

22 Portugalská vláda uplatňuje, že členským státům musí být poskytnuta přiměřená lhůta k provedení nezbytných studií. Seznamy, jako je IBA 2000, představují uznávané a nezpochybnitelné referenční základy, které nemohou představovat množstevní matrice sloužící ke kontrole provádění povinností uložených směrnicí 79/409.

23 Podle finské vlády vede použití IBA 2000 k nepřiměřenosti důkazního břemene, protože členské státy mají povinnost předložit vědecké údaje k prokázání toho, že oblast nesplňuje kritéria pro označení jako ZCHO, i když je v uvedeném seznamu jako taková určena.

Závěry Soudního dvora

24 Je třeba připomenout, že článek 4 směrnice 79/409 stanoví režim ochrany zvláště zaměřený a zesílený jak pro druhy uvedené v příloze I této směrnice, tak pro stěhovavé druhy, jež v této příloze uvedeny nejsou, který je odůvodněn tím, že se v prvním případě jedná o nejohroženější druhy a ve druhém případě o druhy představující společné dědictví Společenství (rozsudek ze dne 13. července 2006, Komise v. Portugalsko, C-191/05, Sb. rozh. s. I-6853, bod 9 a uvedená judikatura). Z devátého bodu odůvodnění uvedené směrnice ostatně vyplývá, že zachování, udržování nebo obnova dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť jsou pro ochranu všech druhů ptáků nezbytné. Členské státy tedy mají povinnost přijmout opatření nezbytná k ochraně uvedených druhů (rozsudek ze dne 28. června 2007, Komise v. Španělsko, C-235/04, Sb. rozh. s. I-5415, bod 23).

25 Za tímto účelem je nutné aktualizovat vědecké údaje k určení situace nejohroženějších druhů, jakož i druhů představujících společné dědictví Společenství za účelem označení nejvhodnějších území jako ZCHO. Je tedy důležité použít nejnovější vědecké údaje dostupné k datu uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku (výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 24).

26 V tomto ohledu je třeba připomenout, že národní seznamy, včetně IBA 2000 vypracovaného EOE, změnily první celoevropskou studii uskutečněnou v IBA 89 tím, že prezentovaly přesnější a novější vědecké údaje.

27 Pokud jde o IBA 89, Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k jeho vědecké povaze a neexistenci jakéhokoliv vědeckého důkazu předloženého členským státem, kterým by bylo prokázáno, že povinnosti vyplývající z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409 mohly být splněny tím, že za ZCHO byly označeny jiné lokality než ty, které vyplývaly z tohoto seznamu, a o celkové rozloze menší, než jakou byla rozloha těchto lokalit, tento seznam i přesto, že není právně závazný, může být použit jako referenční prvek umožňující posoudit, zda členský stát označil dostatečný počet a dostatečnou rozlohu území jako ZCHO ve smyslu výše uvedených ustanovení směrnice 79/409 (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 19. května 1998, Komise v. Nizozemsko, C-3/96, Recueil, s. I-3031, body 68 až 70; ze dne 20. března 2003, Komise v. Itálie, C-378/01, Recueil, s. I-2857, bod 18 a výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 26).

28 Je namístě konstatovat, že IBA 2000 obsahuje aktualizovaný seznam oblastí důležitých pro ochranu ptactva v Řecku, jenž v případě neexistence opačných vědeckých důkazů představuje referenční prvek umožňující posoudit, zda tento členský stát označil jako ZCHO území dostatečná z hlediska počtu a rozlohy k zajištění ochrany všech druhů ptactva vyjmenovaných v příloze I směrnice 79/409, jakož i stěhovavých druhů neuvedených v této příloze.

29 V tomto ohledu je namístě zdůraznit, jak upřesňuje sama řecká vláda, že údaje obsažené v IBA 2000 byly v rozsahu, v němž se týkají Řecka, určeny zejména EOE. Kromě toho volba 151 ZCHO byla uskutečněna ve spolupráci s uvedeným orgánem, který poskytl vědeckou a technickou pomoc.

30 V projednávaném případě je nesporné, že Řecká republika tím, že prováděla program nového přezkumu, jehož výsledky nebyly vždy dostupné k datu uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, a tím, že neoznámila Komisi do konce této lhůty informace o metodě uplatňované v rámci uvedeného programu, jakož i další vědecké údaje, nepředložila důkazy, které by mohly zpochybnit výsledky, jež obsahuje IBA 2000.

31 Výše uvedené zjištění nemůže být zpochybněno argumentem, který vychází z nezbytnosti poskytnout členským státům přiměřenou lhůtu k tomu, aby provedly dlouhodobé pozorovací a kartografické studie za účelem definování oblastí důležitých pro ochranu ptactva.

32 Jak totiž uvedla generální advokátka v bodech 48 a 49 svého stanoviska, i když členské státy jsou výlučně odpovědné za označení ZCHO, a musí se za tímto účelem opírat o nejlepší vědecké poznatky, jež jsou k dispozici, neznamená to, že taková povinnost se neuplatní, dokud příslušné orgány nepřezkoumají a neověří nové vědecké poznatky. Taková povinnost označení existuje již od uplynutí lhůty k provedení směrnice 79/409, což je v případě Řecké republiky ode dne 6. dubna 1981.

33 S ohledem na vše výše uvedené je namístě konstatovat, že v případě nepředložení vědeckých studií, které by mohly zpochybnit výsledky IBA 2000, představuje tento

seznam nejaktuálnější a nejpřesnější referenci pro určení nejvhodnějších lokalit z hlediska počtu a rozlohy k zajištění ochrany ptactva.

34 Dále, pokud jde o zjevnou nedostatečnost označení jako ZCHO území, která splňují podmínky pro označení jako ZCHO ve smyslu čl. 4 odst. 1 směrnice 79/409, je třeba připomenout, že členské státy jsou povinny označit jako ZCHO všechny lokality, které se na základě ornitologických kritérií jeví jako nejvhodnější s ohledem na ochranu dotčených druhů (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 62).

35 V projednávaném případě je nesporné, že ze 151 ZCHO vymezených Řeckou republikou 141 těchto oblastí umožňuje chránit pouze 40 % celkové rozlohy 186 oblastí důležitých pro ochranu ptactva zapsaných v IBA 2000. Z toho vyplývá, že 45 oblastí důležitých pro ochranu ptactva představujících 60 % výše uvedené celkové rozlohy není označeno jako ZCHO.

36 Je třeba konstatovat, že při neexistenci vědeckých údajů, které by umožnily zpochybnit výsledky IBA 2000, Řecká republika označila jako ZCHO oblasti, jejichž počet a celková rozloha jsou zjevně menší než počet a celková rozloha lokalit považovaných za nejvhodnější pro ochranu dotčených druhů. Je tudíž třeba v tomto bodu vyhovět žalobě.

37 Konečně, pokud jde o částečné označení oblastí důležitých pro ochranu ptactva a zejména mokřadů, je třeba připomenout, že čl. 4 odst. 2 směrnice 79/409 stanoví,

že členské státy věnují zvláštní pozornost ochraně mokřadů, a zejména mokřadů mezinárodního významu (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 81).

38 V tomto ohledu z IBA 2000 vyplývá, že ve 32 mokřadech žije více než 1 % biogeografických populací vodního ptactva a ve 49 dalších oblastech žije více než 1 % stěhovavých populací jednoho nebo několika druhů vodního ptactva.

39 Je tedy třeba zkoumat, zda, jak tvrdí Komise, Řecká republika označila jako ZCHO řadu mokřadů s mezinárodním významem, zejména ty, které jsou vymezeny v Ramsarské úmluvě, které odpovídají jen částečně rozloze oblastí důležitých pro ochranu ptactva zapsaných v IBA 2000, a zda, stále podle Komise, některé lokality, které splňují kritéria uvedená v této úmluvě a které představují oblasti důležité pro ochranu ptactva zapsané v IBA 2000, musí být v souladu s čl. 4 odst. 2 směrnice 79/409 označeny jako ZCHO, a stále tak označeny nejsou.

40 Jako příklad mokřadů majících mezinárodní význam, které nejsou označeny jako ZCHO nebo jsou označeny jako ZCHO, ale tato ZCHO zahrnuje méně než 50 % jejich rozlohy, Komise uvádí lokality č. 45 (Lake Vegoritis a Lake Petron), č. 91 (Lakes Trichonida a Lysimachia), č. 99 (Kotychi Lagoon), č. 166 (Mount Dikios, Cape Louros, Lake Psalidi a Alyki) a č. 180 (Lake Kourna, Almyrou Delta a Georgioupolis Beach), u kterých řecká vláda zdůrazňuje důvody pro rozdíly, které existují mezi oblastmi důležitými pro ochranu ptactva zapsanými v IBA 2000 a oblastmi, které označila jako ZCHO.

41 Je třeba uvést, že pokud jde o lokalitu č. 45, řecká vláda uplatňuje, že pouze jezero Petron (Lake Petron) musí být označeno jako ZCHO, protože pouze tam žije kormorán malý (*Phalacrocorax pygmæus*). Totéž platí, pokud jde o lokalitu č. 91, kde má pouze jezero Lysimachia (Lake Lysimachia) význam pro poláka malého (*Aythya nyroca*).

42 Je třeba připomenout, že prostor pro uvážení, který mají členské státy při volbě území nejvhodnějších pro označení jako ZCHO, se týká použití ornitologických kritérií za účelem určení nejvhodnějších území pro ochranu dotčených druhů (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 61).

43 Přitom, jak uvedla generální advokátka v bodě 54 svého stanoviska, zdá se, že obě výše uvedené lokality jsou vybrány podle kritérií vymezených Ramsarskou úmluvou kvůli jejich významu pro kormorána malého a poláka malého. Jelikož Komise nezpochybňuje, že neoznačené plochy pro tyto dva druhy nemají význam, je třeba v tomto bodě argument řecké vlády přijmout.

44 Pokud jde o lokalitu č. 166, z jejího popisu v IBA 2000 vyplývá, že tato lokalita je tvořena horským masivem, kde převládají houštiny a lesy, a obsahuje rovněž mokřady. Tato lokalita je v něm popsaná jako místo pro rozmnožování a tah dravců.

45 Při neexistenci opačných vědeckých údajů se tak lokalita č. 166 uvedená v IBA 2000 zdá jako nejvhodnější s ohledem na ochranu dotčených druhů (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Nizozemsko, bod 62). Označení jako ZCHO pouze jezera Psalidi a Alyki (Lake Psalidi and Alyki), jakožto mokřadů, tedy nestačí ke splnění povinností

vyplývajících z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409. Je třeba tedy v tomto bodě vyhovět žalobě Komise.

46 Pokud jde konkrétněji o lokality č. 99 a č. 180, řecká vláda má za to, že nemají ornitologický význam. Komise zpochybňuje tento argument, protože jí nebylo sděleno žádné vědecké hodnocení. Jelikož řecká vláda nepředložila opačný vědecký důkaz k datu uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, je třeba v tomto bodě vyhovět žalobě Komise.

47 Pokud jde o další lokality uvedené Komisí, a sice lokality č. 59 (Pinios Delta), č. 61 (Reservoirs of former Lake Karla), č. 89 (Lake Amvrakia), č. 98 (Kalogria lagoon, Strofilia forest, a Lamia marshes), jejíž podstatné části nejsou zahrnuty do ZCHO, č. 132 (Lakes Khortaro a Alyki, Moudros gulf, Diapori fen, a Fakos peninsula), v níž není do ZCHO zahrnut záliv v Moudros, a č. 138 (Gera Gulf-Dipi a Haramida marshes, Lesvos), která je zahrnuta částečně, je namístě konstatovat, že Řecká republika oznámila, že přistoupí k novému hodnocení těchto lokalit.

48 S ohledem na výše uvedené je namístě dospět k závěru, že jelikož nebyly předloženy vědecké studie, které by mohly zpochybnit výsledky IBA 2000, Řecká republika tím, že označila jako ZCHO území, jejichž počet a celková rozloha jsou zjevně menší než počet a celková rozloha území, která splňují podmínky pro označení jako ZCHO, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409.

Ke třetí a čtvrté výtce, vycházejícím z nevymezení ZCHO pro četné druhy ptáků uvedené v příloze I směrnice 79/409, jakož i pro řadu stěhovavých druhů, které uvedená příloha neuvádí, nebo z označení jako ZCHO oblastí, ve kterých jsou tyto druhy nedostatečně zastoupeny

Argumentace účastnic řízení

49 Podle Komise jsou následující druhy ptáků, a sice kormorán chocholatý (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), orlosup bradatý (*Gypætus barbatus*), sup hnědý (*Ægypius monachus*), orel křiklavý (*Aquila pomarina*), orel královský (*Aquila heliaca*), káně bělochvosté (*Buteo rufinus*), orel jestřábí (*Hieraætus fasciatus*), poštolka jižní (*Falco naumanni*), ostříž jižní (*Falco eleonoræ*), raroch jižní (*Falco biarmicus*), brhlík turecký (*Sitta krueperi*), a strnad šedý (*Emberiza cineracea*), uvedené v příloze I směrnice 79/409, prostřednictvím ZCHO nedostatečně chráněni.

50 Pokud jde o stěhovavé druhy, Komise uvádí, že řada lokalit uvedených v IBA 2000 je rovněž velmi důležitá pro ty druhy, které jsou chráněny podle čl. 4 odst. 2 směrnice 79/409. Zejména jsou dotčeni určití vrubozobí a dlouhokřídlí ptáci, jakož i jiné běžnější druhy ptactva uvedené v příloze I této směrnice z důvodu tažných tras a zimovišť.

51 Řecká vláda má za to, že druhy uvedené v příloze I směrnice 79/409 jsou dostatečně chráněny, s výjimkou káněte bělochvostého, poštolky jižní, brhlíka tureckého

a strnada šedého. Pokud jde o orla královského, upřesňuje, že po dokončení studie týkající se deseti pilotních lokalit budou dostupné novější důkazy.

52 Řecká vláda doplňuje, že srovnání, s ohledem na daný druh, populace chráněné ZCHO s populací zapsanou do IBA 2000 nemůže představovat jediné a nezpochybnitelné kritérium toho, zda je ochrana tohoto druhu dostatečná. Podle uvedené vlády je možné, že v závislosti na rozšíření dotyčného druhu v lokalitě nejsou splněny požadavky uložené skupinou kritérií C (skupina týkající se zemí Evropské unie), obsažené v IBA 2000, pokud jde o populaci tohoto druhu.

53 Pokud jde o použitou metodu a kritéria, Komise tvrdí, že řecké orgány jednak zpochybňují v určitých případech kritéria obsažená v IBA 2000, přičemž tatáž kritéria používají v jiných případech, čímž si protiřečí, a jednak, že svou argumentaci opírají o význam některých lokalit, zatímco žádoucím výsledkem je ochrana druhů.

Závěry Soudního dvora

54 Svou třetí a čtvrtou výtkou Komise vytýká Řecké republice, že nevymezila ZCHO pro četné druhy ptáků uvedené v příloze I směrnice 79/409, jakož i pro četné stěhovavé druhy neuvedené v této příloze nebo označila jako ZCHO oblasti, ve kterých nejsou tyto druhy dostatečně zastoupeny.

55 Je třeba nejdříve zamítnout návrhová žádání Komise směřující k určení, že Řecká republika tím, že nevymezila ZCHO pro četné druhy ptáků uvedené v příloze I směrnice 79/409, jakož i pro stěhovavé druhy, které uvedená směrnice neuvádí, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409.

56 Z řízení totiž jednak vyplývá, že pokud jde o druhy uvedené v příloze I směrnice 79/409, je jediným druhem, pro který nebylo hlavní místo rozmnožování označeno jako ZCHO, brhlík turecký, a jednak, že pokud jde o stěhovavé druhy, které uvedená směrnice neuvádí, neexistuje žádný druh, pro který by nebylo žádné území označeno jako ZCHO. Jelikož řecká vláda připustila výtku Komise v rozsahu, v němž se týká brhlíka tureckého, je namístě vyhovět návrhovým žádáním Komise ohledně nevymezení ZCHO pouze v rozsahu, v němž se jedná o tento druh.

57 Svou výtkou týkající se označení jako ZCHO území, ve kterých nejsou četné druhy ptáků uvedené v příloze I směrnice 79/409 a četné stěhovavé druhy, které uvedená směrnice neuvádí, dostatečně zastoupeny, Komise tvrdí, že pokud jde zvláště o populaci dvanácti druhů ptáků, ZCHO vymezená Řeckem nepokrývají dostatečně rozlohu lokalit IBA 2000, ve kterých jsou tyto druhy zastoupeny.

58 Jelikož řecká vláda výslovně připustila tuto výtku v rozsahu, v němž se týká káněte bělochvostého, poštolky jižní a strnada šedého, je namístě ve vztahu k těmto druhům žalobě vyhovět.

59 Pokud jde o další druhy, a sice kormorána chocholatého, orlosupa bradatého, supa hnědého, orla křiklavého, orla královského, orla jestřábího, ostříže jižního a rarocha jižního, je třeba konstatovat, že řecká vláda tím, že odkázala na program nového přezkumu, jakož i na studii deseti pilotních lokalit, pro které nebylo ve všech případech hodnocení ukončeno, a tím, že neoznámila studii EOE ohledně supa hnědého, nepředložila vědecké studie, které by mohly zpochybnit výsledky IBA 2000 a prokázat, že jako ZCHO byly označeny oblasti, ve kterých jsou tyto druhy dostatečně zastoupeny. Je tedy namístě vyhovět v tomto bodě žalobě Komise.

60 S ohledem na výše uvedené je namístě určit, že Řecká republika tím, že nevymezila ZCHO, aby poskytla ochranu brhlíku tureckému, a tím, že jako ZCHO označila oblasti, ve kterých jsou kormorán chocholatý, orlosup bradatý, sup hnědý, orel křiklavý, orel královský, káně bělochvosté, orel jestřábí, poštolka jižní, ostříž jižní, raroch jižní a strnad šedý nedostatečně zastoupeni, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409.

61 Žaloba podaná Komisí musí být tudíž považována za opodstatněnou.

62 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba určit, že Řecká republika tím, že:

— označila jako ZCHO území, jejichž počet a celková rozloha jsou zjevně menší než počet a celková rozloha území, která splňují podmínky pro označení jako ZCHO ve smyslu čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409,

— nevymezila ZCHO, aby poskytla ochranu brhlíku tureckému, a

— jako ZPS označila oblasti, ve kterých jsou kormorán chocholatý, orlosup bradatý, sup hnědý, orel křiklavý, orel královský, káně bělochvosté, orel jestřábí, poštolka jižní, ostříž jižní, raroch jižní a strnad šedý nedostatečně zastoupeni,

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409.

K nákladům řízení

63 Podle článku 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Řecká republika neměla v podstatné části svých žalobních důvodů úspěch, je namístě posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení. V souladu s odst. 4 prvním pododstavcem téhož článku nesou Španělské království, Francouzská republika, Portugalská republika a Finská republika, vystupující jako vedlejší účastníci ve sporu, vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

1) Řecká republika tím, že

— **označila jako zvláště chráněné oblasti území, jejichž počet a celková rozloha jsou zjevně menší než počet a celková rozloha území, která splňují podmínky pro označení jako zvláště chráněné oblasti ve smyslu čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků, ve znění zejména směrnice Komise 97/49/ES ze dne 29. července 1997,**

— **nevymezila zvláště chráněné oblasti, aby poskytla ochranu brhlíku tureckému (*Sitta krueperi*), a**

— **jako zvláště chráněné oblasti označila oblasti, ve kterých jsou kormorán chocholatý (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), orlosup bradatý (*Gypætus barbatus*), sup hnědý (*Ægypius monachus*), orel křiklavý (*Aquila pomarina*), orel královský (*Aquila heliaca*), káně bělochvosté (*Buteo rufinus*), orel jestřábí (*Hieraætus fasciatus*), poštolka jižní (*Falco naumanni*), ostříž jižní (*Falco eleonoræ*), raroch jižní (*Falco biarmicus*) a strnad šedý (*Emberiza cineracea*) nedostatečně zastoupeni,**

nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 1 a 2 směrnice 79/409, ve znění směrnice 97/49.

2) **Ve zbývající části se žaloba zamítá.**

3) **Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

4) **Španělské království, Francouzská republika, Portugalská republika a Finská republika nesou vlastní náklady řízení.**

Podpisy.